Faciliteren met impact: project start-ups

Stepwise

Maurice van Hoek &
Titia van der Ploeg

BUREAU 5VOOR9
communicatie • training • advies

1

Tegeltjeswijsheid, welke spreekt je aan?

Makkelijk maken is moeilijk, moeilijk maken is makkelijk

1 x is toeval 2 x is opmerkelijk 3 x is een patroon

2

Even landen, hoe zit je erbij?

Kies het nummer van de best passende baby

3

4

Programma

- Introductie en landen
- Werkwijze in platform
- Thema 1: Kapstok PSU
- Thema 2: Relatie
- Tussendoor: schatgraven
- Thema 3: Inhoud
- Thema 4: Proces
- Slot

5

6

Thema 1: De kapstok van PSU

7

Opdracht: pak 2 voorwerpen in je omgeving
en koppel deze aan een onderwerp van een PSU

8

9

Alles wat mis kan gaan als je de PSU overslaat:

Dus nodig (positieve herformulering) om te doen:

10

Definitie PSU

Een **gestructureerd proces**
waarin relatief snel
een **fundament** wordt gelegd
voor de **effectieve uitvoering**
van een project of projectfase.

11

Onderwerpen PSU

1. Teamvorming, gewenste cultuur en kennismaking;
2. Communicatie en afspraken rondom samenwerken;
3. Vraag achter de vraag en projectdefinitie;
4. Rollen, besluitvorming & commitment;
5. Activiteiten en planning (work breakdown structure);
6. Risicobeheersing;
7. Krachtenveldanalyse;
8. Tijd, geld en kwaliteit.

12

Rol facilitator bij een PSU

- Meer kennis van projectmatig werken;
- Basiskennis van de inhoud maar geen mening;
- Goed in teamvorming;
- Procesmatige blik, ook scherp durven zijn;
- Scherpte op vereenvoudiging;
- Scherpte op abstracte begrippen.

13

Drie kernelementen PSU

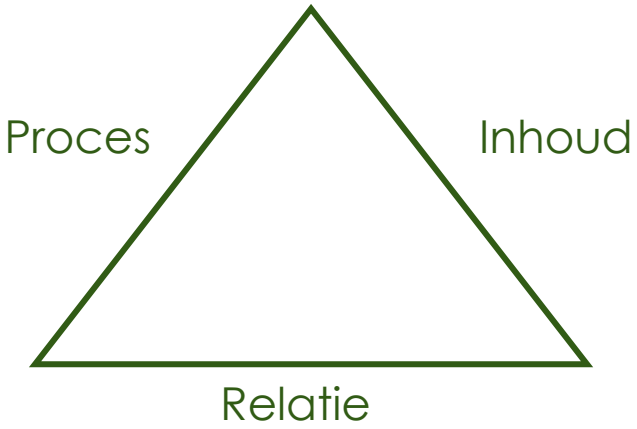

14

Actiekaarten (kies 18, 45 of 63)
Het onderwerp is: De kapstok van PSU

15

18 **Handschoenen**

Werkwijze
- Wat is het belang van het onderwerp voor jou? Welke acties wil je naar aanleiding daarvan ondernemen?
- Kies één handschoen uit de volgende soorten:
  - bokshandschoen
  - huishoudhandschoen
  - skihandschoen
  - fietshandschoen
  - tuinhandschoen
  - wegwerphandschoen
  - glitterhandschoen
  - je eigen handschoen, namelijk ...
- Koppel je voorgenomen acties aan de gekozen handschoen.
- Presenteer het resultaat aan de groep.

Voorbeeld

Een deelnemer aan de training assertiviteit koos de honkbalhandschoen met als argument: een goede honkballer vangt de bal niet in zijn hand, maar in de flap van de handschoen. Als ik assertief bent, laat ik me niet direct raken door mensen, maar neem ik eerst een pauze door bijvoorbeeld te zeggen: 'Ik denk erover na en kom erop terug.'

Een andere deelnemer koos juist voor de glitterhandschoen. Zij vertelde erbij: 'Als ik meer voor mijzelf kies, kan ik meer dingen doen die ik leuk vind, in plaats van alleen maar anderen te helpen. Daardoor ga ik meer stralen en wordt het leven meer een feest.'

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2018)

45 **Kleuren**

Werkwijze
- Wat is de belangrijkste informatie over het onderwerp?
- Associeer een aantal kernbegrippen met kleuren of tinten. Stel je een kleurenwaaier voor, met alle mogelijke kleuren en kleurnuances.
- Presenteer het resultaat aan de groep.

Voorbeeld

1 Bij 'spreken in het openbaar' werden de 3 primaire kleuren gekozen:
- Rood staat voor emotie, grote gebaren en een verhaal vol vuur.
- Blauw staat voor het belang van structuur en pauzes.
- Geel betekent dat er voor het publiek altijd iets 'te halen' moet zijn, als het ware een zonnig perspectief.

2 Bij een workshop 'Mindfulness':
- Wit werd gekozen als basis: onbevooroordeeld waarnemen, neutraal, als verse sneeuw, onbetreden.
- Lichtgrijs stond voor het belang van elk detail, elke nuance.
- Antraciet stond voor het doorvoelen van emoties, zonder je erin mee te laten sleuren.

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2018)

63 **Meesterwerk**

Werkwijze
- Wat is het belang van het onderwerp voor jou?
- Kies bij de uitkomst het schilderij of beeldhouwwerk dat dit belang het beste onderstreept. Je kunt daarbij bijvoorbeeld letten op de afbeelding zelf, het kleur- en materiaalgebruik, detaillering, de stijl, de persoon van de schilder/beeldhouwer of de tijd waarin hij leefde/leeft.
- Presenteer het resultaat aan de groep.

Voorbeeld

Een voorbeeld uit een training projectmanagement:

Als ik het belang van projectmanagement voor mij associeer met een schilderij, dan denk ik meteen aan de wereldberoemde *Nachtwacht* van Rembrandt:
- Dit schilderij staat voor mij voor een grote groep in het gareel houden, terwijl ieder toch zijn eigen bewegingsruimte heeft. Anders dan andere schuttersschilderijen uit die tijd heeft Rembrandt geen statisch geheel neergezet. Ook in projecten moet je zowel de grote lijnen aangeven als de talenten van de projectmedewerkers tot bloei laten komen.
- Rembrandt was bovendien een schilder die zijn leerlingen liet meeschilderen op zijn meesterdoek, maar het eindresultaat van zijn handtekening voorzag. Als projectleider moet ik zowel kunnen delegeren als mijn stempel op het geheel kunnen zetten.
- Ten slotte is dit doek ernstig beschadigd geweest door messteken, en daarna gerestaureerd. Hierdoor weet ik dat het belangrijk is een project te 'beveiligen' door controles in te bouwen. Mocht het toch misgaan, dan leert *De Nachtwacht* mij ook dat de schade bijna altijd is te herstellen, mits het project belangrijk genoeg is om tijd en geld in te investeren.

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2018)

16

Schatgraven
Wat kun jij gebruiken? Wanneer?
Evt. in aangepaste vorm

- Baby's
- Spreekwoorden/uitspraken
- Whiteboard
- Voorwerp
- Actiekaarten
  - Handschoen
  - Kleuren
  - Meesterwerk

17

Lunch

18

Thema 2: Relatie

19

Drie kernelementen PSU

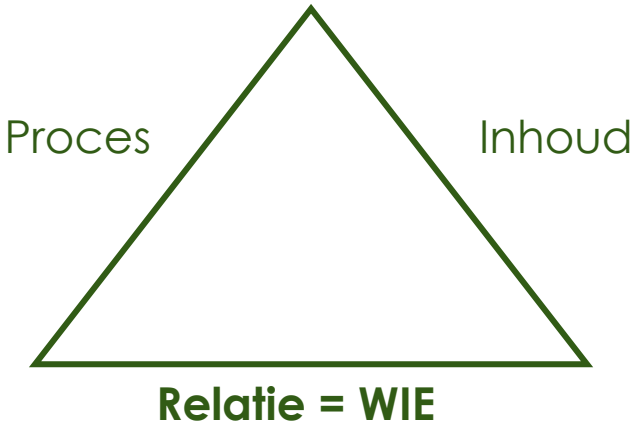

20

Onderwerpen Relatie

1. Teamvorming, gewenste cultuur en kennismaking;
2. Communicatie en afspraken rondom samenwerken;

21

? Hoe belangrijk is relatie in %

- Noteer in de chat

22

23

Stoppen project

Bron: NIMO

Redenen waarom opdrachtgevers met projecten stoppen:

35%	andere prioriteiten;
29%	andere kwaliteit dan afgesproken;
18%	het ontbreken van commitment;
12%	geen klik met projectleider;
6%	kost meer geld;
0%	kost meer tijd.

Ongeveer 30% bestaat uit zachte elementen.

24

Succesfactor volgens opdrachtgever

Bron: NIMO

Succesfactoren van projecten volgens opdrachtgevers

23%	Heldere bussinesscase;
18%	Gebruik van een methodiek;
17%	Goed opdrachtgeverschap;
12%	Goede relatie tussen opdrachtgever en -nemer;
12%	Goed opgeleid team;
12%	Commitment;
6%	Divers.

Ongeveer 25% bestaat uit zachte elementen.

25

26

Genoemde werkvormen uit (eerdere) intake

- **Cirkel** - beginnen met in een cirkel zitten (zonder) tafel, en na check-in, ieder zijn/haar intentie voor deelname laten uitspreken, en vervolgens do's en dont's afspreken
- Of deze werkvorm voor een start-up geschikt is, weet ik niet, maar ik ben wel fan van **'de hand':** deelnemers vullen dat (in groepjes) een getekende hand in, waarbij de vingers staan voor vragen: duim - waar zijn we goed in, wijsvinger - waar willen we heen, middelvinger - waar hebben we een hekel aan, ringvinger - aan welke principe blijven we trouw en pink - waar moeten we nog in groeien?
- **levende stakeholderanalyse** - een opstelling van de verschillende stakeholders in de ruimte (a la organisatieopstelling/familieopstelling)

27

28

Drie kernelementen PSU

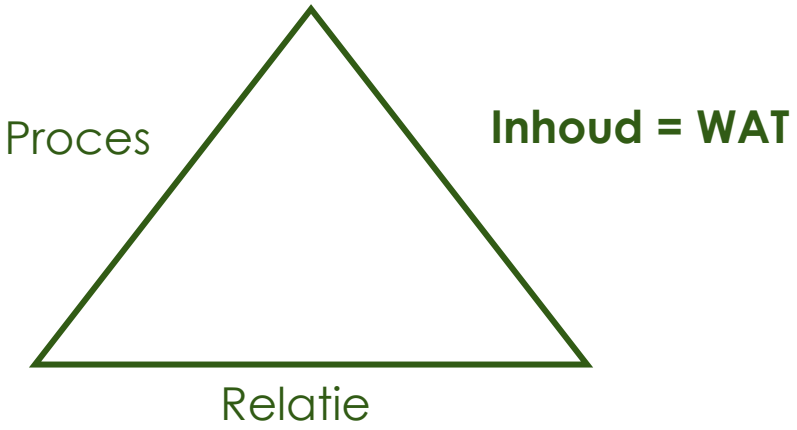

29

Onderwerpen inhoud

3. Vraag achter de vraag en projectdefinitie;

4. Rollen & commitment;

30

Casus: Project NBO (Nieuwe Bekostigingssystematiek Opleidingen)

1. Let op! Schrijf mee!
2. Casus wordt voorgelezen
3. Verduidelijkende vragen zijn toegestaan
4. Een van jullie gaat de intake houden
5. Een ander is de opdrachtgever

Doel: achtergrond project en commitment helder krijgen

Bij voldoende tijd: meerdere rondes, meerdere perspectieven

31

Scherp krijgen inhoud

We gaan in gesprek om elkaar te begrijpen:

- Niemand heeft het monopolie op de waarheid;
- Abstracte begrippen en bijvoegelijke naamwoorden zijn aandachtspunten;
- Vertragen en terugstappen is nodig om elkaar te begrijpen;
- Praten en luisteren is in balans, open vragen, OEN en geen OMA;
- Nieuwsgierigheid is cruciaal;
- Emotie hoort er bij.

32

Een aantal vormen die wij gebruiken

- Six blind men and the elephant;
- Metafoor van de duikboot en de dolfijn;
- Gespreksregels zoals hiervoor! ;
- Cognitieve modellen: eerst abstract dan concreet.
  Frietzak en “Oog van de Storm”.

33

Six blind men

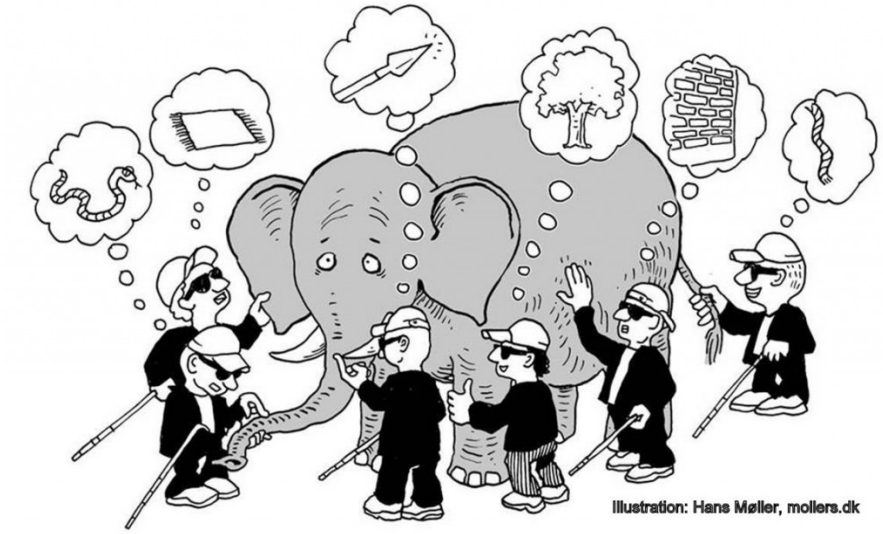

34

Casus deel 2

- Wat zou je nu anders doen?
- Analyse vooraf
- Nieuwe ronde, nieuwe kansen!

35

Schatgraven
Wat kun jij gebruiken? Wanneer?
Evt. in aangepaste vorm

- Schatgraven
- Statistiek (%)
- Powerpointslide deelnemers
- Casus deel 1
- Casus deel 2

36

Thema 4: Proces en planning

37

Spreekwoorden, op welke wil je reageren?

1. bezint eer ge begint
2. start with the end in mind
3. simplicity is the extremist form of sophistication
4. if you don't know were you are going, you will probably end somewhere else

38

Drie kernelementen PSU

Proces =HOE

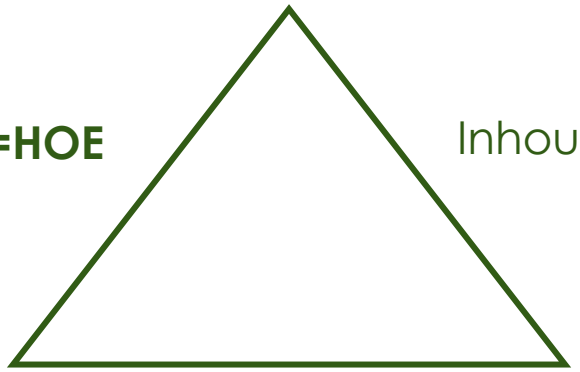

39

Onderwerpen Proces

5. Activiteiten en planning (work breakdown structure);
6. Risicobeheersing;
7. Krachtenveldanalyse;
8. Tijd, geld en kwaliteit;

40

De zuivere C

- Zorg voor de C in je programma: ervaren, reflecteren, **C**onceptualiseren en toepassen.
- Enne die C hoor en zie je goed als…..
- De werkvorm past en klopt:
  - Plannen: Ballen in de lucht houden;
  - Tijd, geld, kwaliteit: Touwtrekken;
  - Krachtenveldanalyse: playmobiel/opstellingen;
  - Risicobeheersing: De foute vakantie.

41

Opdracht: kies een van de onderdelen van een PSU en geef die concreet vorm

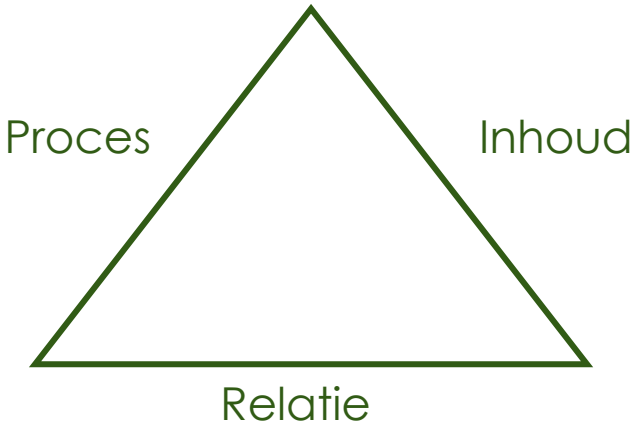

42

Afsluiting

43

Standaard programma

4 aspecten om rekening mee te houden

- De focus van de PSU (inhoud, proces en relatie);
- De verwachting van de opdrachtgever en jouw rol;
- Het concrete doel van de dag;

- Het programma en de werkvormen
  (gebruik je bouwplan uit de basistraining).

44

Basistraining en Drie verdiepingsmodules

- **Faciliteren met IMPACT online**
- Idem werkvormen praktijkdag (volgend jaar)

- **Knap lastig!** Contact maken, houden en omgaan met weerstand
- **Start ups** voor project- en programmatisch werken
- Werkvormen voor specifieke situaties (bijv. multistakeholdersetting, in een conflictueuze situatie, vastzittende sessies of onderhandelingssituatie)

Heb je de basistraining en de drie verdiepingsmodules gevolgd en de opdrachten uitgevoerd? Dan krijg je het certificaat 'Faciliteren met impact'.

45

Afsluiting

- Hand-out en andere materialen over PSU: op de speciale informatiepagina: https://5voor9.com/lo-plein-psu/
- Specifieke vragen over PSU? Mail naar maurice@stepwise.nl
- Meer lezen? Het boek Projectmatig creëren 2.0 heeft een mooie beschrijving van een PSU (vanaf pagina 324).

46

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
Tell us baby..
Evaluatie

47

EEN GOED BEGIN
IS HET HALVE WERK
MAAR HALF WERK
IS GEEN GOED BEGIN

48